

**Formy współpracy wewnątrz- i międzyinstytucjonalnej
bibliotek w kontekście promowania otwartego dostępu
na przykładzie projektów realizowanych w Bibliotece
Uniwersytetu Opolskiego**

**Dorota Wierzbicka-Próchniak
Ewelina Pisarek
Barbara Orłowska**

***Konferencja „Biblioteki Akademickie w Erze Cyfrowej: Transformacja, Przestrzeń,
Wspólnota”***

**Biblioteka Główna im. Władysława Grabskiego
Szkola Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
21.11.2024 r.**

Agenda prezentacji

- ❑ Wprowadzenie
- ❑ Projekty wewnętrzuczelniane – Platforma czasopism UO
- ❑ Współpraca międzyinstytucjonalna – system Alma
- ❑ Baza Wiedzy UO – jako przykład obu form współpracy

Open Access na UO

Otwarte repozytoria

Otwarte publikowanie

Działania przekrojowe
w zakresie otwartej
nauki

Open Access na UO

Otwarte repozytoria

Repozytorium Baza Wiedzy UO, którego głównym przeznaczeniem jest deponowanie i archiwizowanie publikacji naukowych na potrzeby ewaluacji, może być również wykorzystywane do deponowania danych związanych z badaniami naukowymi. Stanowi realizację przez Uniwersytet Opolski założeń krajowej polityki otwartego dostępu. Jest indeksowane w EOSC Marketplace, OpenAIRE oraz OpenDOAR.

Platforma czasopism Uniwersytetu Opolskiego – publikowane są artykuły OA zgodnie z licencją Creative Commons „Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 4.0”. Jest bezpłatna dla wszystkich autorów i czytelników.

Kolekcja instytucjonalna UO danych badawczych w ramach RepOD

Otwarte publikowanie

Wdrożenie Platformy czasopism UO przy użyciu Open Journal System (OJS). Promocja potencjału naukowego i wydawniczego uczelni

Koordynowanie na poziomie lokalnym programów otwartego publikowania Elsevier i Springer – dostęp do finansowania umożliwiającego publikację w trybie OA

Wsparcie techniczne dla czasopism OA – redakcje czasopism uczelnianych otrzymują pomoc w zakresie zarządzania procesem publikacji, komunikacji, przesyłania, archiwizowania i eksportowania metadanych do baz indeksujących i narzędzi wyszukiwania. Zatrudniana jest firma zewnętrzna, która udziela wsparcia technicznego i aktualizuje usługę OJS.

Informowanie badaczy na temat publikowania OA i czasopism drapieżnych, m.in. dedykowane zakładki na stronie WWW biblioteki

Działania przekrojowe w zakresie otwartej nauki

Dzielenie się z pracownikami naukowymi wiedzą w zakresie przygotowania planów zarządzania danymi badawczymi

W 2021 r. w UO wdrożono Politykę Otwartego Dostępu. Działem odpowiedzialnym za wdrożenie jest Uniwersyteckie Centrum Transferu Wiedzy i Technologii. Polityka ta jest zawarta w artykule 10 Regulaminu dotyczącego zasad komercjalizacji i zarządzania prawami własności intelektualnej na UO. Ponadto Strategia Umiejdzynarodowienia na lata 2022–2027 zobowiązuje władze UO do podejmowania działań na rzecz promowania Otwartej Nauki wśród społeczności akademickiej, umożliwiając lepszą widoczność wyników badań naukowców UO i zapewniając wsparcie instytucjonalne dla publikacji OA.

Cykl otwartych wykładów i warsztatów dla badaczy zajmujących się OS i OA

Możliwość wyszukiwania i dostępu do zasobów OA poprzez multiwyszukiwarkę PRIMO

Platforma czasopism elektronicznych Uniwersytetu Opolskiego

<https://czasopisma.uni.opole.pl/>

Language: 🇵🇱 Język Polski | 👤 Login

CZASOPISMA UNIwersYTETU OPOLSKIEGO

Search: 🔍

CHEMISTRY → BIOTECHNOLOGY → ENVIRONMENT

Czasopismo CHEMISTRY → BIOTECHNOLOGY → ENVIRONMENT to półrocznik wydawany przez Instytut Inżynierii Środowiska i Biotechnologii Uniwersytetu Opolskiego ukazujący się w formie online na platformie <https://czasopisma.uni.opole.pl/> w wolnym dostępie. Misją czasopisma jest publikowanie oryginalnych wyników badań z zakresu chemii środowiska, biotechnologii środowiska oraz inżynierii i ochrony środowiska.

[Pokaż czasopismo](#) [Aktualny numer](#) [Przesyłanie tekstów](#)

Liturgia Sacra. Liturgia - Musica - Ars

Liturgia Sacra jest półrocznikiem Instytutu Liturgii, Muzyki i Sztuki Sakralnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego i ukazuje się nieprzerwanie od 1995 roku. Na przestrzeni lat czasopismo stało się ważną platformą wymiaru myśli naukowej ekspertów z dziedziny liturgii, muzyki i sztuki sakralnej oraz zyskało uznanie w wielu ośrodkach naukowych zarówno w Polsce jak i poza jej granicami.

Czasopismo istnieje od 1995 i znajduje się na liście czasopism punktowanych MEIN. W opublikowanym dn. 18 lipca 2023 r. wykazie czasopism MEIN czasopismu przyznano **70 punktów**.

[Pokaż czasopismo](#) [Aktualny numer](#) [Przesyłanie tekstów](#)

GENEZA PROJEKTU

- Powody zainicjowania projektu:
 - a) „Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce” – zalecenia MNiSW odnośnie do upowszechniania wyników badań
 - b) kryteria wystąpienia o dofinansowanie w ramach programu „Wsparcie czasopism naukowych”
 - c) promocja potencjału naukowego i wydawniczego uczelni
 - d) indeksowanie w bazach danych i wyszukiwarkach naukowych
- Listopad 2018 r. – zakończenie wdrażania Platformy czasopism elektronicznych UO

Przykład synergii w budowaniu otwartego dostępu do publikacji uczelnianych

- Biblioteka – koordynator projektu
 - a) organizacja wdrożenia systemu do obsługi czasopism Open Journal Systems
 - b) dbanie o prawidłowe działanie wszystkich funkcjonalności platformy
 - c) wspieranie działań projakościowych
 - d) opracowywanie planów rozwoju platformy
- Redakcje czasopism
- Wydawnictwa uniwersyteckie: Wydawnictwo UO, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO
- Centrum Informatyczne UO – obecnie Centrum Nowoczesnych Technologii
- Przy współpracy merytorycznej Zespołu Obsługi Prawnej UO oraz uczelnianego Inspektora Ochrony Danych Osobowych

Forma realizacji przez Uniwersytet Opolski założeń krajowej polityki otwartego dostępu

- Artykuły na platformie publikowane są w modelu Open Access na podstawie licencji Creative Commons „Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 4.0”.
- W 2020 r. nawiązano współpracę z Digital Object Identifier (DOI) Registration Agency of the International DOI Foundation, tj. Crossref, w zakresie nadawania numerów DOI dla artykułów czasopism udostępnianych na Platformie Uniwersytetu Opolskiego.
- W 2020 r. postawiono też duży nacisk na uzupełnianie archiwów wybranych tytułów. Pracownicy Biblioteki digitalizowali drukowane numery czasopism, wykonywali i wprowadzali na stronę WWW czasopisma brakujące opisy bibliograficzne artykułów z archiwalnych roczników oraz uzupełniali je o plik pdf z ich pełną treścią.

ALMA

- W 2023 r. Biblioteka zakończyła proces wdrażania Almy – najnowocześniejszego zintegrowanego systemu do zarządzania zasobami bibliotek.
- Dzięki uzyskaniu w grudniu 2021 r. piątej lokaty w ogłoszonym przez Bibliotekę Narodową konkursie „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025” otrzymała prawo do bezpłatnego wdrożenia i korzystania z systemu do 2025 r.
- Biblioteka Narodowa, jako operator Priorytetu 1. Kierunku Interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek w ramach programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025”, pokrywa koszty jego utrzymania.

Etapy realizowania projektu

1. 2021 – aplikowanie

- 30.11.2021 r. decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotra Glińskiego Biblioteka UO została włączona do Ogólnokrajowej Sieci Bibliotecznej.
- Złożenie wniosku do 14.12.2021 r.
- 22.12.2012 r. – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaakceptował listę rankingową bibliotek, w których miał zostać wdrożony darmowy system Alma i wyszukiwarka Primo w latach 2022–2023. Biblioteka UO uzyskała piątą lokatę. Rok wdrożenia – 2023.

2. 2022 – przygotowanie

- Powołanie zespołów Sterującego i Wdrożeniowego
- Prace porządkowe w systemie Aleph w obrębie rekordów bibliograficznych, czytelników i egzemplarzy

Etapy realizowania projektu

3. 2023 – wdrożenie

- Wykonywanie zadań zgodnie z harmonogramem we współpracy z Biblioteką Narodową oraz firmą ExLibris
- Wypełnianie formularzy: implementacyjnego, migracyjnego, konfiguracyjnego i integracji oraz pliku P2E
- Migracje danych (trzy) i sprawdzanie poprawności ich przeniesienia
- Szkolenia (deskryptory, UKD, Alma) prowadzone przez pracowników BN i ExLibris
- Korzystanie z doświadczeń bibliotek, które wdrożyły nowy system: wizyty studyjne oraz spotkania on-line – szczególne podziękowania dla bibliotekarzy z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Biblioteki Politechniki Wrocławskiej
- Przygotowanie konfiguracji systemu Alma i wyszukiwarki Primo – zgodnie ze specyfiką biblioteki
- Testowanie funkcjonalności
- Sprawdzanie rekordów bibliograficznych pod kątem tzw. deduplikacji
- Dostosowanie regulaminu i zasad funkcjonowania Biblioteki do reguł pracy w nowym systemie, m.in. ograniczono liczbę grup czytelników i uproszczono zasady wypożyczenia na zewnątrz
- Podjęto decyzję, że rekordy czytelników związanych z uczelnią (studentów, pracowników naukowych i administracji) będą aktualizowane przez API bezpośrednio z systemu USOS. To sprawiło, że nie trzeba zapisywać nowych studentów ani sprawdzać ważności konta. Program automatycznie przedstawia termin ważności konta zgodnie z datą końca studiów lub zatrudnienia na UO
- 21.11.2023 r. – uruchomienie Almy na pełnym środowisku produkcyjnym dla bibliotekarzy
- 22.11.2023 r. – uruchomienie Almy dla wszystkich użytkowników

4. 2024

- Praca w nowym systemie
- Uruchomienie płatności online przez multiwyszukiwarkę PRIMO

Trochę liczb...

PRZENIESIONE DANE

Pierwsza konwersja testowa marzec 2023

- 15 823 rekordy czytelników
- 20 252 rekordy wypożyczeń
- 195 rekordów zamówień
- 687 226 rekordów bibliograficznych
- 1 275 771 rekordów egzemplarzy

Druga konwersja testowa czerwiec 2023

- 12 894 rekordy czytelników
- 16 204 rekordy wypożyczeń
- 78 rekordów zamówień
- 695 225 rekordów bibliograficznych
- 1 280 281 rekordów egzemplarzy
- 102 rekordy portfolio

Konwersja finalna (październik i listopad 2023: końcowe dane z udostępniania)

- 13 811 rekordów czytelników
- 18 252 rekordy wypożyczeń
- 116 rekordów zamówień
- 699 518 rekordów bibliograficznych
- 1 285 614 rekordów egzemplarzy
- 1 573 rekordy portfolio

BAZA WIEDZY UO

- Biblioteka Uniwersytetu Opolskiego od 2016 r. odpowiada za funkcjonowanie Bazy Wiedzy Uniwersytetu Opolskiego stanowiącej uczelniane repozytorium.
- Baza dostępna jest dla każdego użytkownika Internetu pod adresem <http://bazawiedzy.uni.opole.pl/>.
- Utwory w niej zamieszczone podlegają ochronie prawa autorskiego. Udostępnianie ich odbywa się na podstawie licencji niewyłącznej Creative Commons – Uznanie autorstwa, Użycie niekomercyjne (CC BY NC).
- Repozytorium stanowi realizację przez Uniwersytet Opolski założeń krajowej polityki otwartego dostępu.

BAZA WIEDZY UO – współpraca wewnątrzinstytucjonalna

Współpraca działów i JOA uczelni

Biblioteka UO

JOA* uczelni

**Dział Bazy Wiedzy i Analiz
Bibliometrycznych**
deponowanie i weryfikacja danych

Biuro Obsługi Projektów UO
weryfikacja powiązania projektu z publikacją

**Dział Systemów Informatycznych
i Zbiorów Elektronicznych BUO**
digitalizacja tekstów; odpowiednie formaty plików

Wydawnictwo UO
*pliki z pełnymi tekstami monografii,
rozdziałów z monografii; weryfikacja umów
wydawniczych*

11 bibliotek specjalistycznych UO
*ewidencjonowanie publikacji w systemie;
weryfikacja kompletności danych i pliku
z wersją elektroniczną publikacji*

Wydawnictwa Teologiczne UO
*pliki z pełnymi tekstami publikacji;
weryfikacja umów wydawniczych*

**Centrum Nowoczesnych
Technologii UO**
*bezpieczeństwo, długoterminowe
przechowywanie, backup*

BAZA WIEDZY UO – współpraca międzyinstytucjonalna

Grupy użytkowników

- moduły sprawozdawcze
- dane badawcze
- dzieła artystyczne

Rada Użytkowników

- 11 członków, przedstawicieli uczelni w kraju
- decyzje w imieniu członków grupy
- reprezentowanie wspólnych interesów członków grupy

Konsorcjum

- współfinansowanie nowych funkcjonalności systemu uczelnianych repozytoriów

PODSUMOWANIE

Przedstawiono praktyczne przykłady udanych projektów i inicjatyw współpracy międzyinstytucjonalnej w kontekście otwartego dostępu do wyników badań naukowych na uczelni

Bibliografia

- SZEWCZYK-KŁOS, Danuta i WIERZBICKA-PRÓCHNIAK, Dorota, 2022. Platforma czasopism Uniwersytetu Opolskiego jako nowa forma działalności wydawniczej biblioteki. Biuletyn EBIB. 2022. p. 1–8.
- SZEWCZYK-KŁOS, Danuta i WIERZBICKA-PRÓCHNIAK, Dorota, 2022. Zmiana roli biblioteki w strukturze uczelni na przykładzie nowych obszarów działalności Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego. In: GOGIEL-KUŹMICKA, Anna i KIEREJCZUK, Elżbieta (red.), Biblioteki naukowe – doświadczenia przeszłości, wyzwania jutra. 2022. p. 17–27. DOI 10.24427/978-83-67185-22-6_1.
- WIERZBICKA-PRÓCHNIAK, Dorota i SZEWCZYK-KŁOS, Danuta, 2023. Biblioteka – wydawca czy koordynator? Podsumowanie pięciu lat działalności Platformy czasopism Uniwersytetu Opolskiego. Prezentacja wygłoszona na konferencji „Wyzwania współczesnego publikowania”, Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej, 25 – 26.05.2023 r.
- WIERZBICKA-PRÓCHNIAK, Dorota i SZEWCZYK-KŁOS, Danuta, 2020. Platforma czasopism Uniwersytetu Opolskiego przykładem synergii w budowaniu otwartego dostępu do publikacji uczelnianych. Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum. 2020. Vol. 1, p. 47–55. DOI 10.18778/0860-7435.30.03.
- Ilustracje – bank obrazów PowerPoint.

Dziękujemy za uwagę

episarek@uni.opole.pl

dwierzbicka@uni.opole.pl

70 *lat*
BIBLIOTEKI
UNIWERSYTETU
OPOLSKIEGO